

Tietoa työn tueksi 4/2026

Lasten, nuorten ja perheiden palveluiden kehittäminen: katsaus kansainvälisestä tutkimuksesta osallisuuden ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi

Kati Honkanen, Laura Ortju & Venla Eirola

LASTEN, NUORTEN JA PERHEIDEN
OSALLISUUDEN KOORDINAATIO

**Euroopan unionin
osarahoittama**

1.painos, 2026

Kirjoittajat:

Kati Honkanen, SOS-Lapsikylä

Laura Ortju, Opetushallitus

Venla Eirola, Opetushallitus

Taitto:

Liisa Tatti, Nuorten Akatemia

ISBN 978-952-13-7055-7 (pdf)

ISSN 2984-3952

Tietoa työn tueksi

Lasten, nuorten ja perheiden osallisuuden koordinaation julkaisuja

www.osallisuudenkoordinaatio.fi

Lisätiedot julkaisusta:

kati.honkanen@sos-lapsikyla.fi

laura.ortju@oph.fi

venla.eirola@oph.fi

elina.weckstrom@sos-lapsikyla.fi

LASTEN, NUORTEN JA PERHEIDEN
OSALLISUUDEN KOORDINAATIO

**Euroopan unionin
osarahoittama**

TIETOA TYÖN TUEKSI -JULKAISUSARJA

Lasten, nuorten ja perheiden osallisuuden koordinaation julkaisusarja on suunnattu erityisesti valtakunnallisille ja alueellisille ESR+ 4.3-hankkeille, jotka kehittävät lasten, nuorten ja perheiden palveluita osana EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelmaa Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027. Julkaisusarjan tavoitteena on tukea hanketoimijoiden osaamista osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi sekä tuottaa hankkeiden toiminnasta tietoa, jotta hyvät käytännöt ja toimintamallit voidaan ottaa laajemmin käyttöön.

Tiivistelmä

Tämä Tietoa työn tueksi -julkaisu kokoaa kansainvälistä lasten, nuorten ja perheiden osallisuuteen, yhdenvertaisuuteen ja sukupuolten tasa-arvoon kohdistuvaa tutkimusta ajanjaksolta 1/2024–1/2025. Lisäksi julkaisu sisältää apukysymyksiä kehittämistyön tueksi.

Tutkimuskatsaus osoittaa, että lasten, nuorten ja perheiden yhdenvertaiset ja osallisuutta vahvistavat palvelut rakentuvat sekä arjen kohtaamisissa että toimintaa ohjaavissa rakenteissa. Yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon näkökulmasta tutkimukset korostavat tarvetta tunnistaa eriarvoisuuden erilaisia ja risteäviä muotoja. Tutkimukset osoittavat, että palveluissa tarvitaan sensitiivisempää työtettä sekä käytäntöjen ja rakenteiden kriittistä tarkastelua, jotta syrjiviä toimintamalleja voidaan tunnistaa ja purkaa yhdessä lasten, nuorten ja perheiden kanssa. Lasten, nuorten ja perheiden moniammatillisten palvelujen kehittämisessä on tärkeää vahvistaa sekä osallisuutta mahdollistavia arjen käytäntöjä että rakenteita, jotka tukevat yhdenvertaista kohtaamista.

Asiasanat: osallisuus, yhdenvertaisuus, sukupuolten tasa-arvo, lapset, nuoret, vanhemmat, perheet

Sisältö

1 Katsauksen toteutus ja tulokset.....	1
2 Tutkimustiedon hyödyntäminen hanketyössä	4
3 Tutkimuskohtaiset tiedot.....	9
3.1 Pieniin lapsiin liittyvä tutkimus.....	9
3.2 Harrastamiseen ja vapaa-aikaan liittyvä tutkimus	15
3.3 Nuoriin ja monialaiseen työhön liittyvä tutkimus	18
3.4 Vanhemmuuteen liittyvä tutkimus.....	23

1 Katsauksen toteutus ja tulokset

Tähän katsaukseen on koottu kansainvälistä tutkimusta EU:n alue- ja rakennepolitiikan Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027-ohjelmakauden valtakunnallista ESR+ teemaa lasten, nuorten ja perheiden palveluiden kehittäminen ja hyvinvoinnin edistäminen kohti yhdenvertaisuutta toteuttaville kehittämishankkeille. Katsaukseen sisällytetyt tutkimukset on esitelty tarkemmin luvussa 3.

Katsauksen tutkimusaineisto koottiin systemaattisella tiedonhauulla viidestä tietokannasta (ASSIA Applied Social Sciences Index and Abstracts, EBSCOhost Academic Search Premier, ERIC EBSCO, PsycINFO ja Web of Science). Hakusanoina käytettiin valtakunnalliseen teemaan liittyen seuraavia käsitteitä: *equality OR participat* sekä child* OR toddler OR young OR youth OR family OR families. Tutkimukset haettiin aikaväliltä 1/2024–1/2025 ja kielirajauksena oli englanti.

Kansainväliseksi tutkimukseksi määriteltiin sellaiset tutkimukset, jotka on julkaistu englannin kielellä kansainvälisissä tutkimusjournaleissa ja joiden tukoksia voidaan hyödyntää laajemmin kuin tutkimuksen toteutusmaassa. Haun tuloksena löytyi 77 tutkimusta, joiden abstraktit luettiin läpi. Abstraktien perusteella katsaukseen valikoitiin 27 tutkimusta, jotka liittyivät ESR+-hankkeissa keskeisiin lasten, nuorten ja perheiden palveluiden kehittämisen teemoihin eli yhdenvertaisuuteen, sukupuolten tasa-arvoon ja osallisuuteen. Katsauksen ulkopuolelle rajattiin Euroopan ulkopuolella tehdyt tutkimukset. Lisäksi esimerkiksi vahvasti lääketieteelliset tai tiukasti lastensuojelun kontekstiin sidotut tutkimukset jätettiin pois, ellei niissä tarkasteltu selkeästi lapsen osallisuutta. Jokainen tutkimus luettiin vähintään kahden tutkijan toimesta ja tutkimuksen mukaan ottamisesta sovittiin yhdessä.

Lasten, nuorten ja perheiden palveluiden kehittäminen ja hyvinvoinnin edistäminen kohti yhdenvertaisuutta -teemaa toteuttavat valtakunnalliset hankkeet on jaettu teemakohtaisiin hankeryhmiin.

Näitä hankeryhmiä mukaillen myös katsaukseen koottu tutkimus jaoteltiin neljään kokonaisuuteen:

- Pieniin lapsiin liittyvä tutkimus (8 tutkimusta)
- Harrastamiseen ja vapaa-aikaan liittyvä tutkimus (4 tutkimusta)
- Nuoriin ja monialaiseen työhön liittyvä tutkimus (7 tutkimusta)
- Vanhemmuuteen liittyvä tutkimus (8 tutkimusta)

Pieniin lapsiin liittyviä tutkimuksia löytyi yhteensä kahdeksan. Tutkimusten keskeisiä teemoja olivat:

- siirtymät palvelujen välillä ja lasten institutionaalisen osallistumisen rakenteet,
- musiikkiterapian toteutus autismikirjon lasten kanssa,
- varhaiskasvatuksen työntekijöiden kokemukset vähemmän liikkuvien lasten kanssa toimimisesta sekä ohjatun ja omaehtoisen liikunnan rooli liikunta-aktiivisuuden ennustajana,
- perheen osallistuminen varhaiskasvatuksen opetussuunnitelmissa sekä
- monialaisen tiimin verkkovälitteinen tuki alakoulujen opetushenkilöstölle.

Lasten ja nuorten harrastamiseen ja vapaa-aikaan liittyviä tutkimuksia valikoitui tarkasteluun yhteensä viisi. Tutkimusten keskeisiä teemoja olivat:

- maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten urheiluharrastaminen,
- tyttöjen ja poikien erot motorisessa suorituskyvyssä ja kehonkoostumuksessa sekä niiden yhteys urheiluseuratoimintaan,
- urheiluharrastuksen jatkamiseen liittyvät esteet,
- visuaaliset menetelmät nuorten osallisuutta tukevassa tutkimuksessa ja kansalaisaktivismissa sekä

- nuorten emotionaalisen hyvinvoinnin kokemukset monikulttuurisella asuinalueella.

Nuoriin ja monialaiseen työhön liittyviä tutkimuksia tarkasteluun nousi seitsemän kappaletta. Tutkimusten keskeisiä teemoja olivat:

- digitaalisten menetelmien käyttö näkövammaisten oppilaiden kanssa,
- kuulovammaisten nuorten poliittinen osallisuus,
- nuorten osallistuminen lastensuojelupalveluissa,
- pakolaisnuoret kanssatutkijoina tarkastelemassa eriarvoisuuden kokemuksia,
- nuorten huolenpitäjien saama tuki sekä
- nuorten mielenterveys nuorten näkökulmasta.

Vanhemmuteen liittyviä tutkimuksia nousi tiedonhaun kautta tarkasteluun kahdeksan kappaletta. Tutkimusten keskeisiä teemoja olivat:

- vanhempien näkökulmat autismitieteen lasten ja nuorten osallistumisen tukemiseen,
- vähävaraisten perheiden vanhempien käsitykset leikistä,
- tasa-arvoinen vanhemmuus,
- ylisukupolvisen köyhyyden vähentäminen,
- perheiden mielenterveyteen liittyvä kehittämistyö,
- vanhempien kohtaamat esteet ja luottamuksen rakentuminen palveluissa.

2 Tutkimustiedon hyödyntäminen hanketyössä

Katsaus osoittaa, että lasten, nuorten ja perheiden yhdenvertaiset ja osallisuutta vahvistavat palvelut rakentuvat sekä arjen kohtaamisissa että toimintaa ohjaavissa rakenteissa. Siirtymävaiheet varhaiskasvatuksesta perusopetukseen ja edelleen toiselle asteelle ovat kriittisiä hetkiä, joissa tarvitaan yhteisiä toimintamalleja, sensitiivistä vuorovaikutusta sekä lapsen toimijuutta tukevaa työtettä. Tämä koskee erityisesti lapsia ja nuoria, jotka tarvitsevat vahvempaa vuorovaikutuksellista tukea henkilökohtaisten ominaisuuksiensa vuoksi.

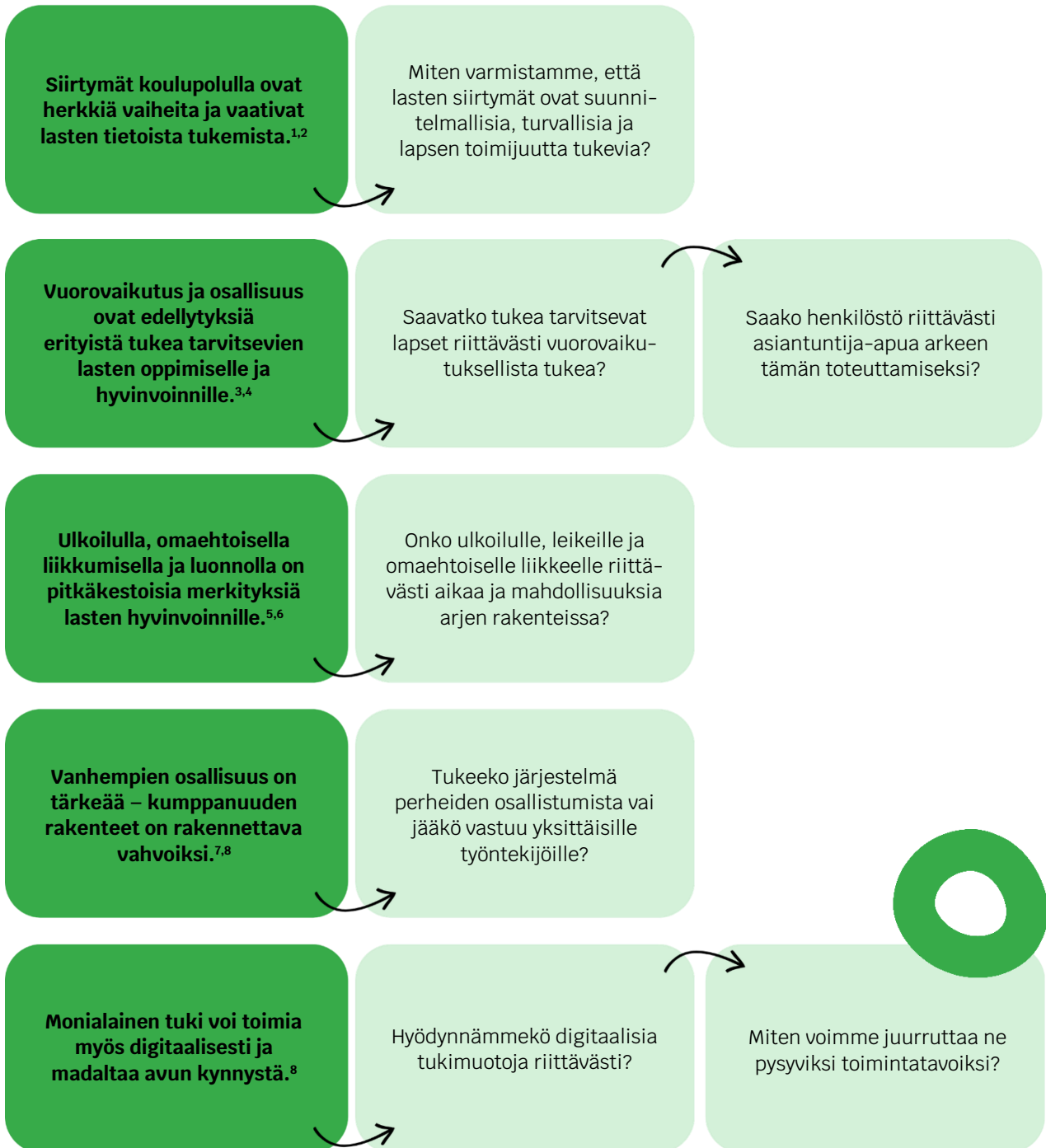
Lasten hyvinvoinnin edistäminen edellyttää arjen rakenteiden tarkastelua: riittäväsi aikaa ulkoilulle, leikeille ja liikkumiselle, sekä henkilöstön tukemista ja johdon sitoutumista näiden mahdollistamiseen. Samoin kumppanuus vanhempien kanssa ei voi olla yksittäisten työntekijöiden varassa, vaan rakenteiden on tuettava perheiden moninaisia tapoja osallistua ja vaikuttaa.

Yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon näkökulmasta tutkimukset korostavat tarvetta tunnistaa eriarvoisuuden erilaisia ja risteäviä muotoja. Näitä ovat esimerkiksi etniseen taustaan, sukupuoleen, vammaisuuteen tai sosioekonomisiin olosuhteisiin liittyvät eriarvoisuudet. Tulokset osoittavat, että palveluissa tarvitaan sensitiivisempää työtettä sekä käytäntöjen ja rakenteiden kriittistä tarkastelua, jotta syrjiviä toimintamalleja voidaan tunnistaa ja purkaa yhdessä lasten, nuorten ja perheiden kanssa.

Digitaaliset palvelut tarjoavat mahdollisuuksia madaltaa tuen kynnystä ja laajentaa osallistumisen tapoja, kunhan ne kytketään aidosti luottamuksellisiin ja kunnioittaviin vuorovaikutussuhteisiin. Kokonaisuutena lasten, nuorten ja perheiden moniammatillisten palvelujen kehittämisessä on tärkeää vahvistaa osallisuutta mahdollistavia arjen käytäntöjä sekä rakenteita, jotka tukevat yhdenvertaista kohtaamista.

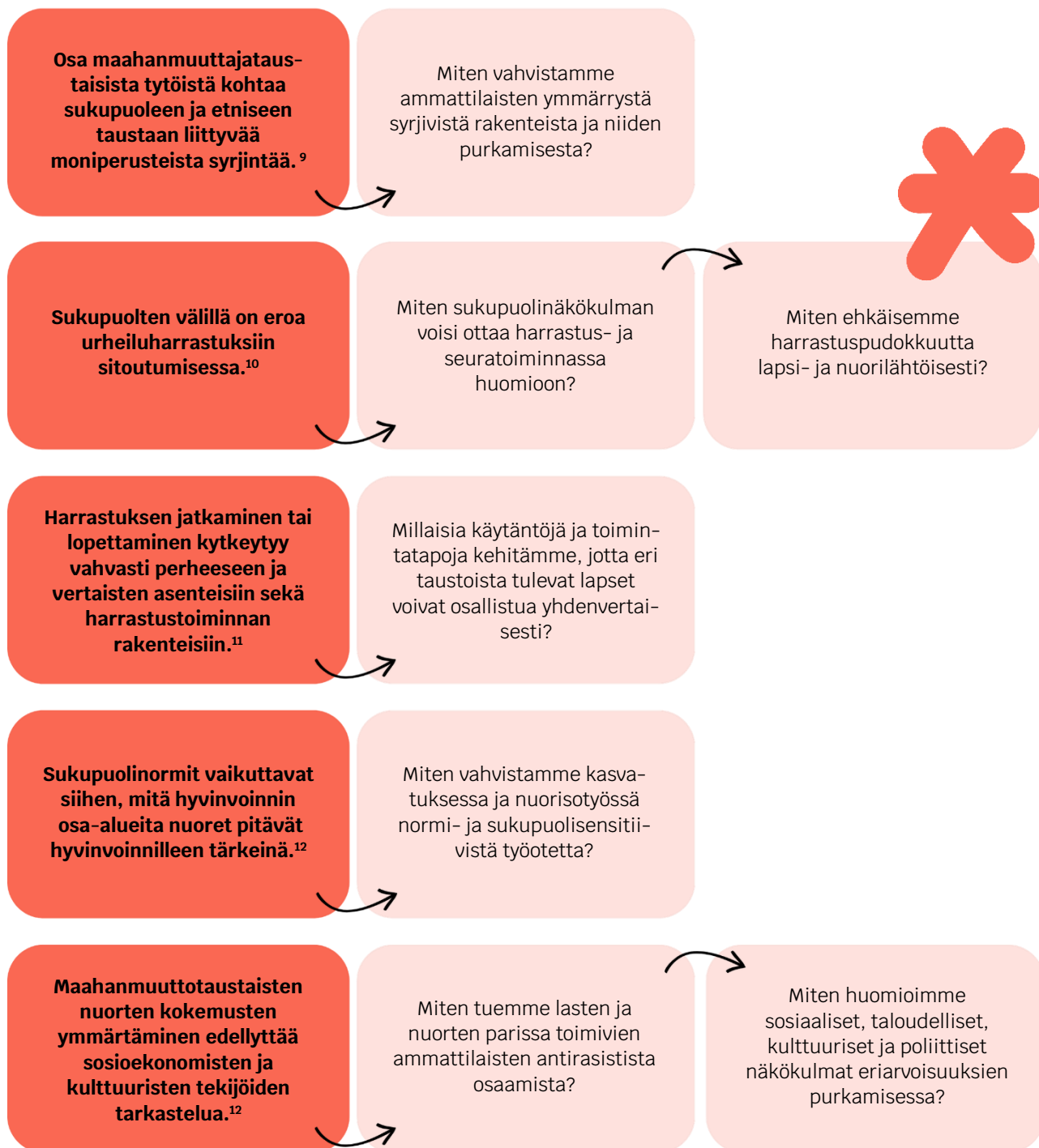
Seuraavissa kuvioissa (1–4) esitellään katsauksen keskeisiä johtopäätöksiä sekä niistä johdettuja kysymyksiä pohdittavaksi hanke- ja kehittämistyössä. Ensimmäisen kuvion havainnot keskittyvät pienten lasten palveluihin liittyvään tutkimukseen. Kuvioden numeroviitteet johtopäätöksissä viittaavat luvussa kolme esiteltyihin tutkimuksiin.

Kuvio 1. Koonti pienten lasten palveluihin liittyvistä tutkimuksista.

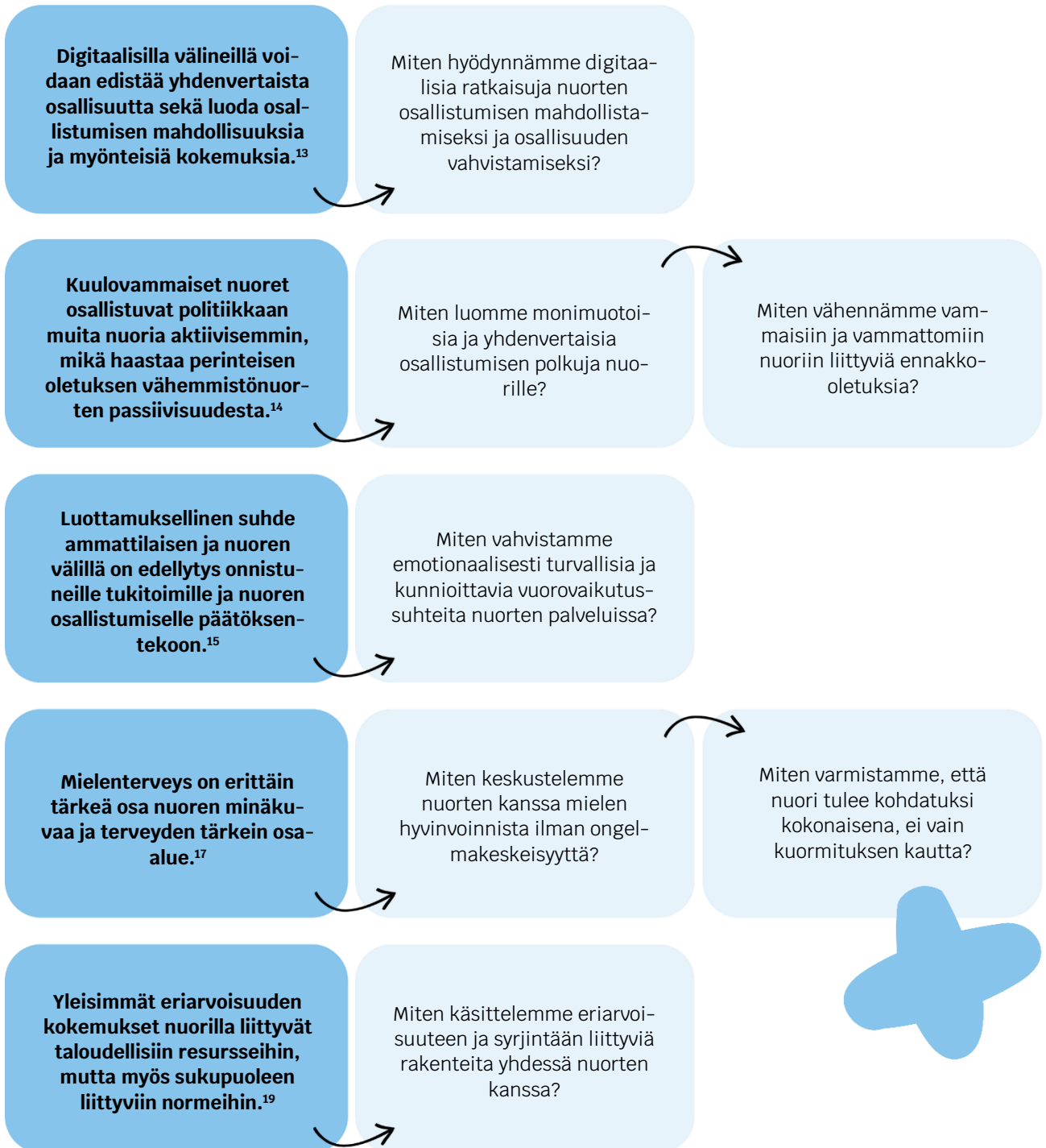
Seuraavan kuvion nostot johtopäätöksistä ja pohdintakysymyksistä liittyvät lasten harrastamista ja vapaa-aikaa koskevaan tutkimukseen.

Kuvio 2. Koonti harrastamiseen ja vapaa-aikaan liittyvistä tutkimuksista.

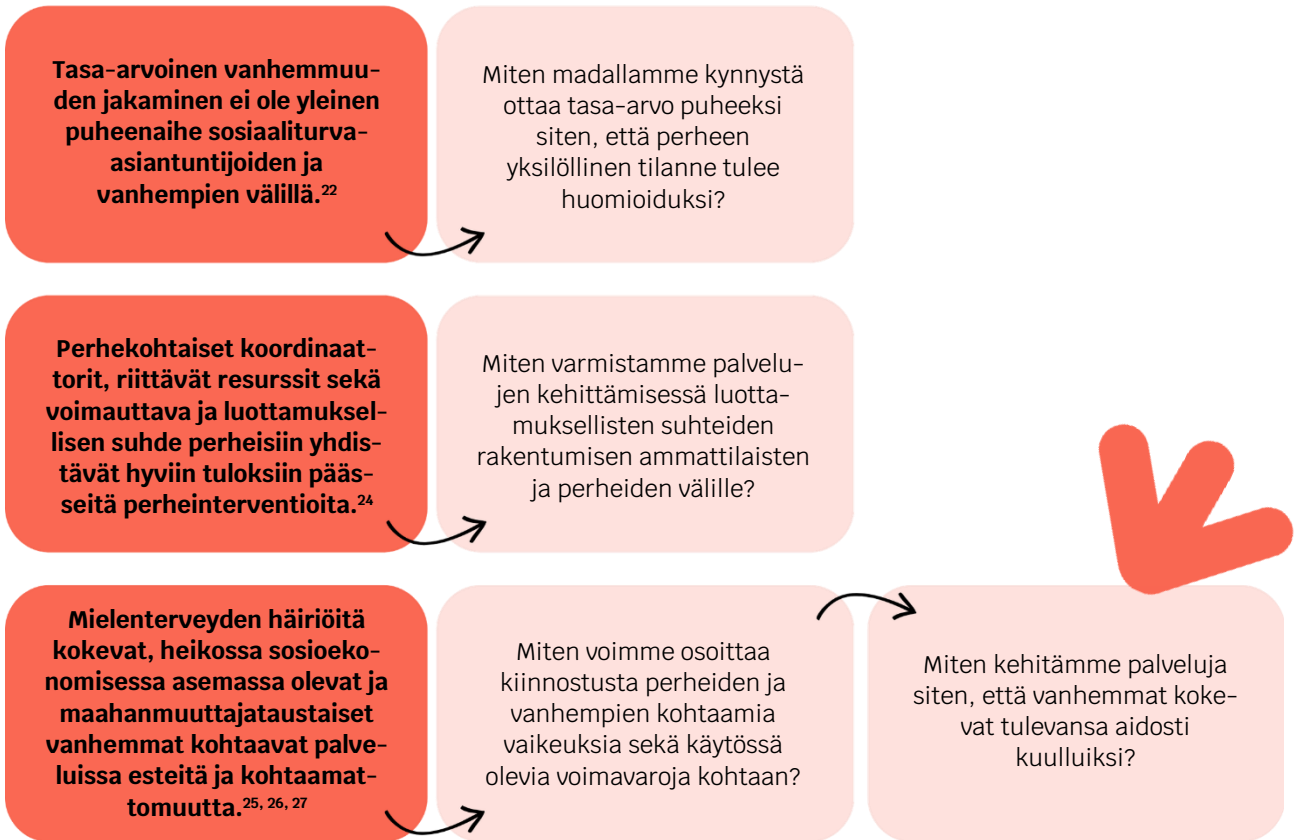
Seuraavan kuvion johtopäätökset ja pohdintakysymykset liittyvät nuoriin ja monialaiseen työhön kohdistuviin tutkimuksiin.

Kuvio 3. Koonti nuoriin ja monialaiseen työhön liittyvistä tutkimuksista.

Seuraavassa kuviossa on esitelty vanhemmuuteen liittyvistä tutkimuksista johtopäätöksiä ja kysymyksiä pohdittavaksi.

Kuvio 4. Koonti vanhempien tukeen liittyvistä tutkimuksista.

3 Tutkimuskohtaiset tiedot

Tässä luvussa esitellään tarkemmin jokainen katsauksessa mukana oleva tutkimus sisältäen tiedot toteutusympäristöstä, käytetyistä menetelmistä ja keskeisistä tuloksista.

3.1 Pieniin lapsiin liittyvä tutkimus

Tutkimus 1. Binfield-Skøie, T., & Menning, F. S. (2025). Children's participation when transitioning between early childhood education and care settings: potentials for readjusting institutional logics. *European Early Childhood Education Research Journal*, 33(2), 352–367. <https://doi.org/10.1080/1350293X.2024.2443649>

Tutkimuksessa tarkastellaan norjalaisten lasten siirtymiä varhaiskasvatuksen eri yksiköiden välillä. Havaintojakson aikana seurattiin 13 lapsen siirtymää uuteen yksikköön. Etnografisen tutkimuksen havaintojakso kesti kuusi viikkoa. Aineistona hyödynnettiin videohavainnointia, kenttämuistinpanoja ja 12 varhaiskasvatuksen opettajan haastatteluja.

Lasten toimijuuden todettiin ilmenevän kolmella tavalla: sopeutumisena, vastustamisena ja transsendenssina. Sopeutumisessa lapsi omaksuu institutionaaliset käytännöt ja odotukset, kun taas vastustamisen luokassa lapsi avoimesti kyseenalaistaa tai vastustaa niitä. Transsendenssi viittaa näiden kahden väliseen vuorovaikutukseen, jossa lapsi pystyy sekä toimimaan institutionaalisten raamien sisällä että muokkaamaan niitä. Tutkimus osoittaa, **että siirtymätilanteet voivat tarjota lapsille mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja jopa institutionaalisten käytäntöjen uudelleenjärjestelyyn**. Tämä on kuitenkin mahdollista vain, jos ammattilainen on avoin lapsen aloitteille.

Tutkimus 2. Iváncsik, R., Podráczky, J., Molnár, M., Stromájer, G. P., & Csima, M. (2024). The Role of Animal-Assisted Intervention in Supporting the Preschool-to-School Transition. *International Journal of Early Childhood*, 57, 667–686. <https://doi.org/10.1007/s13158-024-00414-0>

Tässä Unkariin sijoittuvassa tutkimuksessa tarkastellaan lasten siirtymiä esiopetuksesta kouluun. Tutkimuksessa toteutettiin 1. luokan oppilaille eläinavusteinen interventio (kesto 24 vk, n=16 iältään 6–8-vuotiasta lasta).

Lasten ahdistus väheni merkittävästi niillä viikoilla, kun terapiakani oli läsnä luokassa. Eniten hyötyivät lapset, joilla lähtötasolla oli korkeampi ahdistuneisuus. **Tutkimus osoittaa, että eläinavusteinen pedagogiikka voi tukea koulusiirtymää ja lieventää lasten kokemaa ahdistusta.** Tulosten perusteella eläinavusteisuudesta voisi olla hyötyä myös myöhemmissä koulusiirtymissä.

Tutkimus 3. Madureira Ferreira, F., & Bottema-Beutel, K. (2024). The interactional structure of accounts during small group discussions among autistic children receiving special education support in Finland. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 54, 1928–1946. <https://doi.org/10.1007/s10803-023-05916-9>

Tutkimuksessa tarkasteltiin autististen lasten pienryhmäkeskusteluissa esiin nousevia näkökulmia ja vuorovaikutuksen rakenteita. Tutkimukseen osallistui yhdeksän 7–10-vuotiasta suomalaista lasta, jotka osallistuivat osa-aikaisen erityisen tuen opetukseen. Oppilaat kuuluivat 12 oppilaan erityisluokkaan. Tutkimuksessa toteutettiin viiden kuukauden mittainen interventio, jonka tavoitteena oli tukea lasten ryhmäytymistä. Aineisto koostui videokuvatuista pienryhmätilanteista.

Tutkimus vahvisti aiempaa näyttöä siitä, että sosiaalisten suhteiden tukeminen ja ryhmäoppimisen muodot ovat autistisille lapsille tärkeitä kasvatuksen ja koulutuksen ympäristöissä. Pedagogisesta näkökulmasta korostui opettajan joustavuuden merkitys lasten asettamisessa keskiöön ja ryhmän dynamiikan luomisessa. Opettajan lähestymistavan ja lasten lisääntyneen osallistumisen välillä havaittiin yhteys. Tulosten perusteella **autististen lasten opetuksessa tulisi keskittyä erityisesti vuorovaikutustaitojen tukemiseen sekä lasten omien näkemysten esiin tuomiseen monipuolisin vuorovaikutuksen keinoin.**

Tutkimus 4. Šulentić Begić, J., & Kolar, M. (2024). Music and Children with Autism Spectrum Disorder: A Case Study. *Journal of Educational Sciences*, XXV, 1(49), 219–232. DOI:10.3592/JES.2024.1.13

Tutkimuksessa tarkasteltiin autismikirjon lapsen käyttäytymistä musiikin tunneilla sekä musiikkiterapian vaikutusta hänen käyttäytymiseensä. Tapaustutkimukseen osallistui yksi lapsi, jolla oli autismikirjon häiriö, laaja-alainen kehityshäiriö sekä yliaktiivisuushäiriö. Lapsi osallistui musiikkiterapiaan Kroatiassa ja Belgiassa vuosina 2014–2023. Tutkimusta varten toteutettiin opetusavustajan ja vanhempien haastattelut.

Tulosten mukaan musiikkiterapia tuki lapsen ilmaisua ja puheen kehitystä. **Autismikirjon piirteitä omaaville lapsille on tärkeää tarjota välineitä ja rakenteita, jotka auttavat heitä kehittämään musiikillisia taitojaan.** Tällaiset tukikeinot voivat vahvistaa lasten tunnetta turvallisuudesta ja hyväksytyksi tulemisesta omassa oppimisympäristössään.

Tutkimus 5. Augustsson, C., Högman, J., & Löfdahl, A. (2024). Teachers' experiences with physically inactive children and their strategies to promote physical activity in early childhood education settings. *Health Education Journal*, 83(7), 771–783. <https://doi.org/10.1177/00178969241280767>

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää ruotsalaisten varhaiskasvatuksen opettajien kokemuksia fyysisesti passiivisista lapsista sekä heidän käyttämiään strategioita liikunnan edistämiseksi päivittäisessä varhaiskasvatuksen toimintaympäristössä. Tutkimuksessa toteutettiin puolistrukturoituja haastatteluja varhaiskasvatuksen opettajille (n=10).

Vähemmän liikkuvien lasten arvioitiin olevan epävarmempia kyvyistään ja vetäytyvän helpommin syrjään yhteisestä toiminnasta. Opettajat eivät kokeneet saavansa tukea johdolta tai liikunnan edistämisen ohjeistuksista. **Onnistuneiksi käytännöiksi lasten osallistumisen tukemisessa tunnistettiin leikillisyyden hyödyntäminen ohjauksessa, toiminta luonnossa sekä digilaitteiden hyödyntäminen.** Liikunnallisesti passiivisten lasten tukeminen perustui pitkälti opettajien omaan motivaatioon ja osaamiseen yhteisten linjausten puuttuessa.

Tutkimus 6. Luukkainen, N-M., Laukkanen, A., Niemistö, D., Kotkajuuri, J., Meklin, E., & Sääkslahti, A. (2024). Longitudinal relationship between organised and non-organised physical activities and overall physical activity in children aged 3–11 years. *ECSS Journal*, 24, 1197–1206. <https://doi.org/10.1002/ejsc.12172>

Suomalaisessa pitkittäistutkimuksessa tarkasteltiin, ennustavatko varhaiskasvatuseikäisten lasten (vaihe 1: 3–8 vuotta) ohjattu ja omaehtoinen liikunta heidän fyysistä aktiivisuuttaan alakouluiässä (vaihe 2: 7–11 vuotta), ja jos ennustaa, niin millä tavoin.

Tutkimukseen osallistui 501 lasta. Lapsille tehtiin fysiologisia mittauksia kiihtyvyyssan-
turilla ja vanhemmille toteutettiin kyselyjä.

Tulosten mukaan varhaiskasvatusiässä ulkona vietetyn ajan määrä oli yhteydessä lap-
sen myöhempään liikunta-aktiivisuuteen kouluiässä. Lapset, jotka viettivät enemmän
aikaa ulkona arkipäivisin varhaiskasvatuspäivän jälkeen, olivat fyysisesti aktiivisempia
alakouluiässä. Yksittäinen lajiharrastus ei ennustanut korkeampaa liikunta-aktiivi-
suutta, mutta monilajinen harrastuneisuus sen sijaan lisäsi liikunnallista aktiivisuutta
kouluiässä.

Tutkimuksen perusteella **yli 30 minuutin päivittäinen ulkoilu arkipäivisin sekä osal-
listuminen monilajisiin urheiluharrastuksiin varhaislapsuudessa ennustavat korke-
ampaa liikunta-aktiivisuutta kouluiässä**. Tulokset korostavat omaehtoisen liikkumi-
sen mahdollistamisen ja aktiiviseen elämäntyyliin kannustamisen merkitystä varhais-
lapsuudessa.

Tutkimus 7. Dardanou, M., & Brito, R. (2024). Family Involvement in Early Childhood
Education and Care: Insights from Portuguese and Norwegian Curriculum Frameworks.
Social Sciences, 13(12), 694. <https://doi.org/10.3390/socsci13120694>

Tutkimuksessa tarkasteltiin Portugalin ja Norjan varhaiskasvatuksen opetussuunnitel-
mien kehyksiä erityisesti perheen osallistumisen näkökulmasta. Molempien maiden
varhaiskasvatuksen opetussuunnitelmien perusteet analysointiin sisällönanalyysillä.

Molempien maiden opetussuunnitelmista nousi esiin kaksi keskeistä teemaa: 1) per-
heiden aktiivinen osallisuus kasvatuksellisiin ja koulutuksellisiin prosesseihin sekä 2)
pyrkimys yhteistyöhön varhaiskasvatustyksiköiden ja perheiden välillä. **Tulokset koros-
tavat perheiden ja varhaiskasvatustyksiköiden välisten suhteiden vahvistamisen**

merkitystä lasten oppimiskokemusten edistämisessä. Lisäksi ne tuovat esiin jatkuvan viestinnän, yhteisen päätöksenteon ja vastavuoroisen kunnioituksen tärkeyden.

Tulosten mukaan jatkuva dialogi ja perheiden aito osallistuminen luovat perustan lasten myönteisille varhaiskasvatuskokemuksille. Yhteistyön syventyminen aidoksi kumppanuudeksi kotien ja varhaiskasvatuksen välillä ei ainoastaan tue lasten oppimista, vaan luo myös yhtenäisen ja kannustavan oppimisympäristön, jossa perheiden asiantuntemus ja varhaiskasvatuksen pedagoginen osaaminen täydentävät toisiaan.

Tutkimus 8. Jones, L. S., Russell, A., & Brosnan, M. (2024). 'Putting expertise at the front door': A systems change evaluation of digitally-mediated team communication for responding to social, emotional, and mental health support needs in primary school settings. *Psychology in the Schools*, 61(12), 4497–4516. <https://doi.org/10.1002/pits.23291>

Tutkimuksessa tarkasteltiin järjestelmämuutoksen arviointikehyksen avulla alakoulun henkilöstön käsityksiä digitaalisesti välitetystä, monialaisesta SEMH-mallista (social, emotional, and mental health) alakouluympäristöissä. Tutkimukseen osallistui opetushenkilöstöä (n=6) ja moniammatillinen tiimi (n=7) viidestä koulusta maaseutualueelta Isosta-Britanniasta. Fokusryhmähaastattelut toteutettiin projektin alkuvaiheessa sekä 12 ja 24 kuukauden kuluttua kaksivuotisen pilottihankkeen aikana.

Tutkimuksen keskiössä oli terveydenhuollon ja koulutusjärjestelmän rajapintaan sijoittuva muutoshanke (SOMEHOW-projekti), jossa monialainen ja monitieteinen asiantuntijatiimi tarjosi alakoulujen opetushenkilöstölle tukea videoneuvottelutekniikan välityksellä. Tiimi laati yhteistyössä koulun henkilöstön kanssa yksilöllisiä

toimintasuunnitelmia lapsille, joilla oli kehittyviä sosiaalisia, emotionaalisia ja mielen-terveydellisiä tuen tarpeita.

Tulosten mukaan henkilöstö koki digitaalisesti välitetyin SEMH-mallin käytön selkeäksi ja kiinnostavaksi. **Monialaisen asiantuntemuksen saaminen etänä koettiin merkittäväksi edistysaskeleeksi, sillä se mahdollisti sekä henkilöstön että vanhempien osallistumisen aiempaa joustavammin sekä lisäsi yhteistä ymmärrystä lasten tuen tarpeista.** Tutkimustulosten mukaan digitaalisesti välitetty toimintamalli on kokonaisuutena hyvä tapa tuoda asiantuntijatukea nopeasti ja saavutettavasti kouluympäristöön.

3.2 Harrastamiseen ja vapaa-aikaan liittyvä tutkimus

Tutkimus 9. Van Tubergen, F., & Molteni, F. (2024). Does parental origin-country culture affect the gender gap in sport participation? A study of immigrant youth in Italy. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 50(16), 4002-4020. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2024.2333875>

Tutkimuksessa tarkasteltiin sukupuolten eroja maahanmuuttajataustaisten nuorten urheiluharrastamisessa Italiassa. Tutkimus toteutettiin yläkouluissa ja toisen asteen oppilaitoksissa (yhteensä 1427 koulua), joissa oli vähintään viisi maahanmuuttotautaista oppilasta. Tutkimusmenetelmänä käytettiin kyselyä.

Tutkimuksen mukaan vanhempien alkuperämaa vaikuttaa maahanmuuttajataustaisen oppilaiden urheiluharrastamiseen. **Tyttöjen ja poikien erot urheiluharrastukseen osallistumisessa korostuvat nuorilla, joiden vanhemmat ovat kotoisin konservatiivisemmista maista.** Erityisesti osa maahanmuuttajataustaisista tytöistä kohtaa urheiluharrastuksissa sukupuoleen ja etniseen taustaan liittyvää moniperusteista syrjintää.

Tutkimus 10. Speer, A., Ziegeldorf, A., Streicher, H., Wulff, H., & Wagner, P. (2024). The role of sports club participation on stability of motor performance and body composition: a longitudinal study in primary school children. *BioMed Research International*, 2952520. <https://doi.org/10.1155/2024/2952520>

Tutkimuksen tavoitteena on tarkastella motorisen suorituskyvyn ja kehonkoostumuksen vakautta sekä niiden yhteyttä lasten urheiluseuratoimintaan osallistumiseen Saksassa. Tutkimuksessa oli mukana 65 perusopetuksen oppilaitosta. Kaikkiaan havainnointitutkimukseen osallistui neljässä eri mittauspisteessä noin 1000 lasta neljältä eri vuosiluokalta. Havainnoinnin lisäksi lapsilta testattiin motorinen suorituskyky ja mitattiin kehonkoostumus. 295 lasta osallistui kaikkiin neljään mittauskertaan.

Yli 40 % tutkimukseen osallistuneista lapsista ei ollut koskaan harrastanut liikuntaa.

Tytöt sitoutuivat urheiluharrastuksiin poikia huonommin, ja tutkijoiden mukaan sukupuolinäkökulma tulisi ottaa seuratoiminnassa nykyistä paremmin huomioon.

Lapsia tulisi pyrkiä sitouttamaan harrastetoimintaan asteittain, ensin harvemmillä tapamiskerroilla edeten vahvempaan toimintaan sitoutumiseen.

Tutkimus 11. Zhang, Y., Wang, F., Szakál, Z., Bíró, Z., Kovács, M., Órsi, B., & Kovács, K. E. (2024). Why do students drop out of regular sport in late adolescent? The experience of a systematic review. *Frontiers in Public Health*, 12, 1416558. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2024.1416558>

Tämän tutkimuksen tavoitteena on systemaattisen kirjallisuuskatsauksen avulla tunnistaa nuorten urheiluharrastusten jatkumisen ja keskeytymisen esteitä ja haasteita. Katsauksessa on mukana 11 julkaisua. Urheilun keskeyttämistä koskevan tutkimuksen taustalla on pyrkimys luoda osallisuutta ja esteettömyyttä vahvistavia urheiluympäristöjä, jotka edistävät väestön terveyttä ja aktiivisuutta.

Urheiluharrastusten keskeyttämisen syyt voidaan tutkimuksen perusteella jakaa yksilöllisiin, mikro- ja mesotason tekijöihin. Perheen ja vertaisten asenteet tiettyjä urheilulajeja kohtaan voivat vaikuttaa merkittävästi yksilön päätökseen harrastuksen jatkamisesta tai lopettamisesta. Toisaalta **urheilujärjestöjen käytännöt ja toimintatavat voivat joko edistää tai estää tietyn sukupuolen osallistumista**. Tietyissä olosuhteissa ja tiettyjen lajien kohdalla eri sukupuolten keskeyttämisasteet voivat korostua esimerkiksi kulttuurisista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista johtuen.

Tutkimus 12. Núñez Sahr, J., Bennett, M., Medina-Perucha, L., & Jacques-Aviñó, C. (2025). Emotional health in adolescents from a critical perspective: Photo-elicitation in a cross-cultural neighborhood. *SSM - Qualitative Research in Health*, 7, 100516. <https://doi.org/10.1016/j.ssmqr.2024.100516>

Tutkimuksessa tarkasteltiin valokuvahaastattelun avulla nuorten emotionaalisen hyvinvoinnin lähteitä monikulttuurisella asuinalueella Espanjassa. Tutkimuksessa hyödynnettiin visuaalista menetelmää ja tarkasteltiin sosiokulttuurisia sekä ympäristöön liittyviä tekijöitä, jotka voivat edistää nuorten emotionaalista terveyttä. Tutkimukseen osallistui 86 iältään 15–17-vuotiasta nuorta, joiden vanhemmista vähintään toinen oli syntynyt Espanjan ulkopuolella.

Tutkimuksen perusteella monikulttuurisella asuinalueella elävät nuoret yhdistävät emotionaalisen hyvinvointinsa erityisesti perheeseen ja lemmikkieläimiin, osin myös ystävyys-suhteisiin. Lisäksi he korostivat **luonnon, fyysisen aktiivisuuden ja luovuuden merkitystä**. Tytöt korostivat erityisesti luonnon ja luovuuden merkitystä, kun taas poikien vastauksissa painottuivat fyysisen aktiivisuuden ja ystävyden teemat. Tulokset kuvastavat **perinteisten sukupuolinormien vaikutusta hyvinvointiin ja kertovat sukupuolisensitiivisen työtteen ja siihen liittyvän osaamisen tarpeesta**

kasvatuksessa, koulutuksessa ja terveydenhuollossa. Tutkijoiden mukaan erityisen tärkeää on keskittyä niihin tavoitteisiin ja arvoihin, joita maahanmuuttotaustaiset lapset ja nuoret itse liittävät hyvinvointiinsa. Lasten ja nuorten kokemusten ymmärtäminen sosiaalisten, taloudellisten, kulttuuristen ja poliittisten ulottuvuuksien kautta on välttämätöntä, jotta eriarvoisuuksiin kytkeytyviin kansanterveydellisiin haasteisiin voidaan vastata. Etniseen alkuperään ja alkuperämaahan liittyviä tekijöitä on tarkasteltava myös kouluympäristössä.

3.3 Nuoriin ja monialaiseen työhön liittyvä tutkimus

Tutkimus 13. Manitsa, I., Livanou, M., Burnett Hayes, S., Barlow-Brown, F., Gardia, N., Siegfried, O., Clarke, Z., Coelho, H., & De Caro, A. (2024). The development of Vi-Connect: an educational game for the social inclusion at school of students with vision impairment. *PLoS ONE* 19(12), e0306805. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0306805>

Näkövammaiset oppilaat kokevat koulussa useita sosiaalisemotionaalisia haasteita, jotka johtuvat kommunikaatiovaikeuksista sosiaalisissa suhteissa opettajien ja luokkatovereiden kanssa. Iso-Britanniassa toteutetussa tutkimuksessa käytettiin osallisuutta tukevaa lähestymistapaa "Vi-Connect: A Social School Journey" -menetelmän kehittämiseksi. Kyseessä on digitaalinen opetuspeli-interventio, jonka tavoitteena on edistää näkövammaisten oppilaiden sosiaalista osallisuutta koulun perusopetuksessa. Tutkimuksessa kehitettiin pelin prototyyppi. Osallistujina oli yhdeksän iältään 12–16-vuotiasta nuorta ja kuusi ammattilaista.

Tutkimuksessa havaittiin, että **digitaalisilla välineillä voidaan edistää yhdenvertaista osallisuutta** sekä luoda osallistumisen mahdollisuuksia ja myönteisiä kokemuksia.

Tutkimus 14. Espinoza, F., Young, A., & Dodds, C. (2024). Political participation among deaf youth in Great Britain. *Political participation among deaf youth in Great-Britain. PLoS ONE* 19(4), e0301053. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0301053>

Tutkimuksessa verrattiin kuulovammaisten nuorten poliittisen osallistumisen tasoa vammattomiin ikätovereihin. Tavoitteena oli selvittää, miten sosiodemografiset tekijät, kuulovammaisiksi itsensä kokevien itsemäärittelyn vaihtelut ja merkitykselliset vuoro-vaikutukset muiden kuulovammaisten kanssa selittivät poliittista sitoutumista. Tutkimus perustuu Iso-Britanniassa kerättyyn verkkokyselyaineistoon (vuosittain kerättävä monialainen READY Recording Emerging Adulthood in Deaf Youth Study -kyselytutkimus), johon osallistui 163 iältään 16–19-vuotiasta nuorta kuulovammaista.

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että kuulovammaiset nuoret osallistuvat politiikkaan muita nuoria aktiivisemmin. Myös sukupuolieroja havaittiin: tytöt tekevät esimerkiksi poikia enemmän sosiaalisen median päivityksiä ja allekirjoittavat vetoamuksia. **Tulokset haastavat perinteisen käsityksen siitä, että vähemmistönuoret osallistuisivat politiikkaan muita vähemmän.** Ryhmäidentiteetti ja merkitykselliset suhteet toisiin vaikuttavat lisäävän poliittista osallistumista. Tulokset eivät kuitenkaan ole yleistettävissä aineiston ulkopuolelle, ja kausaalisuhteiden selvittämiseksi tarvitaan lisää tutkimusta.

Tutkimus 15. Thoresen, S. H., Ulset, G., Westby, L. C. L., Bruteig, R., Ringdal, R., Thaulow, K., Melby, L., Kaasbøll, J., & Paulsen, V. (2025). A qualitative study of youth and child participation in Norwegian specialist child welfare services support measures: dilemmas, ideals, and outcomes. *European Journal of Social Work*, 28(4), 861–874. <https://doi.org/10.1080/13691457.2024.2439976>

Norjassa tehty laadullinen tutkimus keskittyy lasten ja nuorten osallistumiseen seuraavissa lasten, nuorten ja perheiden palveluissa: CWS (Norwegian Child Welfare Services) measures Multisystemic Therapy (MST), Parent Management Training – Oregon (PMTO) ja Functional Family Therapy (FFT). Tutkimuksen haastatteluihin osallistui 21 lasta ja nuorta, 27 vanhempaa/huoltajaa ja 30 terapeuttia/CWS-työntekijää.

Haastatteluissa paljastui erilaisia tapoja, joilla lapset ja nuoret kokivat tulevansa kuululiksi – tai 'ei-kuulluiksi' – osallistuessaan tukitoimenpiteisiin. Jos nuoret tunsivat saavansa tukea ja tunnustusta yksilöinä, he olivat taipuvaisempia ilmaisemaan mielipiteitään ja osallistumaan päätöksentekoon.

Terapeuttien ja nuorten välille luotu positiivinen suhde ja yhteydenpito oli onnistuneiden interventioiden avainominaisuus. Myös terapeutit korostivat lasten ja nuorten kanssa luotavien suhteiden ja yhteishengen tärkeyttä. Tulosten mukaan terapeuttien on tärkeää kehittää suhdetta lapsiin ja nuoriin rakentamalla luottamuksellisia liittoja ja terapeuttisia suhteita, jotka edistävät lasten ja nuorten osallistumista. Suhteiden tarkastelu on erityisen olennaista, kun tarkastellaan epätasa-arvoisia valtasuhteita tukitoimenpiteiden terapeuttien ja näihin toimenpiteisiin osallistuvien lasten ja nuorten välillä. Osa lapsista ja nuorista koki saaneensa tietoa ja antaneensa aktiivisesti ja vapaaehtoisesti suostumuksensa osallistua tukitoimenpiteeseen. Osa lapsista ja nuorista kuitenkin koki voimattomuutta ja olevansa vailla päätösvaltaa.

Tutkimus 16. Stevens, M., Brimblecombe, N., Gowen, S., Skyer, R., & Moriarty, J. (2024). Young carers' experiences of services and support: what is helpful and how can support be improved? *PLoS ONE* 19(3), 1-33. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0300551>

Maailmanlaajuisesti monet lapset ja nuoret tukevat perheenjäseniään, joilla on huono fyysinen tai henkinen terveys, jotka ovat vammaisia tai joilla on huumeiden ja alkoholin väärinkäyttöä. Näillä nuorilla hoivaajilla on suurempi riski heikompiin koulutus-, työllisyys-, terveys- ja sosiaalisen osallistumisen tuloksiin verrattuna ikätovereihinsä, joilla ei ole hoivavastuuta. Laadullisessa tutkimuksessa tarkasteltiin nuorten hoivaajien kokemuksia ja näkemyksiä Iso-Britanniassa. Osallistujina oli 133 iältään 9–25-vuotiasta lasta ja nuorta aikuista, jotka toimivat hoivaajina sekä 17 vanhempaa, jotka olivat hoi-
van kohteena. Aineistomenetelmänä käytettiin fokusryhmähaastatteluja.

Nuoret hoivaajat saivat tukea vertaistukiryhmistä, opiskeluhuollosta ja mielenterveyden palveluista. **Tärkeitä ominaisuuksia tuelle olivat luotettavuus, kuunteleminen, nuoren toimijuuden ja osallisuuden tukeminen sekä palveluohjaus.** Palveluihin sitoutuminen oli heikompaa, mikäli palvelut olivat ongelmakeskeisiä. Nuoret hoivaajat kokivat kannustuksen, vertaistuen ja positiivisten kokemusten jakamisen tärkeiksi onnistuneen palvelun elementeiksi.

Tutkimus 17. Andersén, M. B., Revenäs, Å., Lostelius, P. V., Olsson, E. M. G., Bring, A., & Ring, L. (2024). “It’s about how you take in things with your brain” - young people’s perspectives on mental health and help seeking: an interview study. *BMC Public Health*, 24, 1095. <https://doi.org/10.1186/s12889-024-18617-4>

Tutkimuksessa selvitettiin, miten nuorten terveystieteiden (YHC, youth health clinics) käyvät nuoret hahmottavat mielenterveyden käsitteen ja tekijät, joita he pitävät keskeisinä mielenterveyden ylläpitämisessä. Tutkimuksessa toteutettiin 21 haastattelua (16 vuonna 2018 ja 5 vuonna 2023). Haastateltavat tavoitettiin nuorten terveystieteiden Keski-Ruotsissa ja he olivat 15–23-vuotiaita.

Haastatelluille **nuorille mielenterveys ja mielenterveysongelmat näyttävät olevan heidän terveytensä tärkein osa-alue**. Joissakin haastatteluissa "huono terveys" käytettiin jopa synonyyminä "huonon mielenterveyden" kanssa. Mielenterveys, erityisesti huono mielenterveys, näyttää olevan tärkeä osa nuorten minäkuvaa, jopa siinä määrin, että huono mielenterveys voi tuntua turvalliselta verrattuna pyrkimykseen saavuttaa hyvä mielenterveys.

Tutkimus 18. Inge, E., Pérez-Aronsson, A., Ibrahim, K., Aljeshy, R., Sarkadi, A., & Warner, G. (2024). Ameliorating epistemic injustice in practice: Communication strategies in a research project with refugee youth coresearchers. *Health Expectations*, 27, e13926. <https://doi.org/10.1111/hex.13926>

Ruotsissa toteutetussa pitkittäistutkimuksessa 15–24-vuotiaat pakolaisnuoret toimivat kanssatutkijoina yhdessä tutkijoiden kanssa. Nuoret osallistuivat traumaperäisestä stressistä kärsiville nuorille suunnatun ryhmäpohjaisen ohjelman verkkosovellukseen.

Nuoret ja tutkijat suunnittelivat yhdessä ryhmäpohjaisen verkkosovelluksen vuorovaihtuksen strategiat. Niiden ytimessä olivat suhteiden rakentamisen vahvistaminen ja osallistumisen aktiivinen tukeminen. Tutkimukseen osallistumisesta saatujen kokemustensa ja sen tulosten pohjalta pakolaisnuoret tiivistivät neuvoja nuorille ja tutkijoille yhteistyöhön: On tärkeää, että nuoret ja tutkijat kunnioittavat toistensa aikaa, osoittavat joustavuutta ja ymmärrystä toisilleen. **Tärkeää on molemmin puolinen rehellisyys ja sitoutuneisuus sekä positiivisuus ja tahto työskennellä aidosti yhdessä.**

Tutkimus 19. Gard, H., Enskär, K., Ingvarsdotter, K., Isma, G. E., & Mangrio, E. (2024). “Exploring young people’s experiences of race, gender and socioeconomic status in relation to everyday challenges: A focus group study.” *Children & Society*, 38(1), 228–244. <https://doi.org/10.1111/chso.12718>

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää nuorten kokemuksia rodun, sukupuolen ja sosioekonomisen asemaan liittyviä arjen haasteita. Opiskelijaterveydenhuollon kautta tutkimukseen mukaan saatiin 65 iältään 13–15-vuotiasta nuorta, jotka osallistuivat fokusryhmähaastatteluihin Ruotsin eteläisimmän osan kouluissa.

Tutkimuksen tulokset osoittavat nuorten olevan tietoisia heidän arkeensa vaikuttavista rotuun, sukupuoleen ja sosioekonomiseen asemaan liittyvistä normeista ja eriarvoisuuksista. Rasistisiin, seksistisiin sekä luokkaan liittyviin odotuksiin vastaaminen tai niitä vastaan toimiminen ovat tapoja saavuttaa tai menettää statusta. Analyysin tuloksena pääteemaksi tunnistettiin ”epätasa-arvoisuuksien navigointi sosiaalisen statuksen vahvistamiseksi ja ylläpitämiseksi” ja sen alla teemoja liittyen sosiaalisten normien merkitykseen, arkeen kohdistuviin negatiivisiin vaikutuksiin sekä perheen merkitykseen. **Yleisimmät eriarvoisuuden kokemukset liittyivät sosioekonomiseen asemaan, erityisesti rahaan.**

3.4 Vanhemmuuteen liittyvä tutkimus

Tutkimus 20. Krieger, B., Moser, A., Morgenthaler, T., Beurskens, A. J. H. M., & Piškur, B. (2024). Parents’ Perceptions: Environments and the Contextual Strategies of Parents to Support the Participation of Children and Adolescents with Autism Spectrum Disorder—A Descriptive Population-Based Study from Switzerland. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 54(3), 871–893. <https://doi.org/10.1007/s10803-022-05826-2>

Tutkimuksessa selvitettiin vanhempien näkökulmia autismikirjon lasten ja nuorten osallistumista tukeviin ja estäviin ympäristötekijöihin sekä vanhempien strategioita, joilla osallistumista edistetään. Tutkimukseen osallistui Sveitsissä asuvia saksankielisiä vanhempia (n=115), joilla oli yksi tai useampi 5–17-vuotias lapsi, jolla oli diagnosoitu autismikirjon häiriö. Laadullinen ja määrällinen aineisto kerättiin vanhemmilta lasten ja nuorten osallistumis- ja ympäristömittarilla (PEM-CY).

Vanhemmat nimesivät **autismikirjon lasten osallistumista estäviksi ympäristötekijöiksi yleisimmin sensoriset aspektit (esim. aistien ylikuormitus) ja aktiviteetteihin liittyvät sosiaaliset vaatimukset**. Vanhempien kontekstuaalisten strategioiden tunnistettiin liittyvän ihmisiin, aktiviteetteihin, aikaan, esineisiin ja paikkoihin. Tutkijoiden mukaan vanhempien näkökulmat sekä heidän strategiansa tulisi ottaa huomioon suunniteltaessa ympäristöön liittyviä interventioita autismikirjon lasten ja nuorten osallistumisen tueksi.

Tutkimus 21. Kurt, S. H., & Ozgun, O. (2024). Perceptions of Play Among Mothers and Fathers from Low-Income Households in Türkiye. *Journal of Child and Family Studies*, 33, 3559–3573. <https://doi.org/10.1007/s10826-024-02930-y>

Tutkimuksessa selvitettiin pienituloisissa kotitalouksissa elävien pienten lasten vanhempien leikkiä koskevia näkemyksiä Turkissa. Osallistujina oli 36 vanhempaa, joista äitejä 18 ja isiä 18. Menetelmänä käytettiin puolistrukturoitua haastattelua.

Tutkimuksen tulokset tuovat esiin pienituloisissa kotitalouksissa elävien pienten lasten vanhempien leikkiä koskevien näkemysten moninaisuuden. Yleisesti ottaen vanhemmat pitivät leikkiä vähemmän tärkeänä kuin opiskelua, terveyttä sekä perheeseen liitettyjä rakkautta ja kunnioitusta. Äitien näkemyksissä painottui käsitys leikistä miellyttävänä sosiaalisena toimintana, jolla on lapsen maailmassa tärkeä rooli. Paitsi

ilon lähteenä, he näkivät leikin oppimisen ja kehityksen välineenä, ajanvietteenä ja henkisen helpotuksen tuojana. Leikki nähtiin myös keinona pitää taukoa järjestelmällisemmistä tehtävistä. Isien käsitykset leikistä tulkittiin tutkimuksessa suppeammiksi, ja heidän vastuksissaan korostui näkemys leikistä hauskana sosiaalisena toimintana ja ajanvietteenä. Leikin kognitiivisia, fyysisiä tai emotionaalisia hyötyjä isät eivät juuri tuoneet esiin. Pieni osa vanhemmista suhtautui leikkiin ajanhukkana.

Tutkimus 22. Höglund, F., & Flinkfeldt, M. (2024). The practical realization of the feminist welfare state: Equal sharing and gender equality in institutional interaction about parental leave in Sweden. *Feminism & Psychology*, 34(2), 309–327. <https://doi.org/10.1177/09593535231217135>

Tässä Ruotsiin sijoittuvassa tutkimuksessa tarkasteltiin vanhempainvapaiden jakamista koskevaa puhetta vanhempien sekä sosiaaliturva-asioita hoitavan viranomaisen (Försäkringskassan) välillä. Keskustelunanalyysi tehtiin puhelinkeskusteluista (n=300), sähköposteista (n=378) ja Facebook-viesteistä (n=642) viraston asiantuntijoiden sekä pikkulasten vanhempien välillä.

Tutkimuksen perusteella vanhemmuuden tasa-arvoinen jakaminen ei ole viranomaisen ja vanhempien välillä niin yleinen puheenaihe kuin on ajateltu. **Vanhemmat liittyvät tasa-arvon käsitteen usein konkreettisiin vanhemmuuden vastuisiin. Asiantuntijat taas lähestyvät tasa-arvoa lainsäädännön ja vanhempainvapaan jakamisen näkökulmasta.** Asiakastilanteissa tasapainotellaan usein valtion tasa-arvotavoitteiden sekä perheiden yksilöllisten tarpeiden ja toiveiden välillä. Tutkimus osoittaa, kuinka monitasoisista ja kompleksista työtä vanhempainvapaista vastaavat viranomaiset feministisessä hyvinvointivaltiossa tekevät.

Tutkimus 23. Malmberg-Heimonen, I., & Tøge, A. G. (2024). Family Intervention Projects as Poverty-Alleviating Measures: Results from a Norwegian Cluster-Randomised Study. *Social Policy & Society*, 23(2), 262–277. <https://doi.org/10.1017/S1474746422000124>

Tutkimuksessa analysoitiin kansallisen perheinterventiomallin (HOLF-malli) toteutusta Norjassa neljällä osa-alueella: vanhempien työllisyys, taloudellinen tilanne, asumistilanne ja lasten sosiaalinen osallisuus. Osallistujina olivat työ- ja hyvinvointitoimistojen työntekijät (n=29) sekä asiakkaina olevat vanhemmat (koeryhmä n=535, kontrolliryhmä n=520). Tutkimuksen käynnistyessä vanhemmat vastasivat alkukyselyyn ja 12 kuukauden kuluttua seurantakyselyyn.

Tutkimuksen perusteella HOLF-perheinterventiomallin käyttöönotto työ- ja hyvinvointitoimistoissa **paransi merkittävästi perheen taloudellista tilannetta ja lisäsi lasten sosiaalista osallisuutta**. Tulokset eivät kuitenkaan eronneet paikallisia perhetyön interventioita käyttäneen kontrolliryhmän tuloksista. Tutkijoiden mukaan HOLF-mallin ja paikallisten perhetyön käytäntöjen avulla saavutettujen tulosten samankaltaisuutta voivat selittää niiden yhteiset elementit, kuten **perhekohtaiset koordinaattorit ja heidän kohtuullinen työmääränsä, koko perheen seuraaminen eri tavoitealueilla sekä pyrkimys voimauttavaan ja luottamukselliseen suhteeseen perheiden kanssa**.

Tutkimus 24. Cebolla, H., Martín, J. C., & Rodrigo, M. J. (2025). Optimizing Engagement: Factors Influencing Family Participation in a Positive Parenting Program among Vulnerable Households with Young Children. *Psychosocial Intervention*, 34(1), 53–62. <https://doi.org/10.5093/pi2025a5>

Tutkimuksessa tarkastellaan vähimmäistoimeentuloa saavien pienten lasten perheiden riskiä jättäytyä kohdennettujen sosiaalisten interventioiden ulkopuolelle.

Tutkimus toteutettiin Madridissa, Espanjassa. Tutkimus perustui rekisteriaineistoon taloudellista tukea saavista kotitalouksista, joissa on alle 8-vuotias lapsi, sekä tutkimuksen aikana esimerkiksi puhelinkeskusteluista koottuun aineistoon.

Tutkimuksen perusteella sosiaalisista interventioista kieltäytymisen riski on erityisen suuri työn ulkopuolella olevilla vanhemmilla, joilla on suuria taloudellisia vaikeuksia, heikompi fyysinen ja psyykkinen terveys, vaikea raskausaika ja/tai työ- ja perhe-elämän yhteensovittamisen haasteita. Puuttuvat kokemukset sosiaalipalveluiden asiakkaana olemisesta, nuori ikä, miessukupuoli sekä tilapäinen oleskelulupa nostavat riskiä entisestään. Vaikka sosiaalipalveluiden pitkään jatkunut asiakkuus voi myös lisätä riskiä interventioista kieltäytymiseen, tämä ei koske heikoimmassa asemassa olevia vanhempia, jotka ovat saaneet intensiivistä tukea. **Tutkijat painottavat ennaltaehkäisevän työn merkitystä myös siitä näkökulmasta, että sen avulla lisätään valmiuksia sosiaalisten interventioiden ja avun vastaanottamiseen.** Erityistä huomiota tulisi kiinnittää esimerkiksi kuormittuneisiin, maahanmuuttajataustaisiin pienten lasten äiteihin.

Tutkimus 25. Toffol, E., Stracke, M., Harlos, N., Lambrecht, S., Brandt, F., Friedrich, S., Kennard, S., Wenzel, L., de Girolamo, G., Gilbert, K., Reck, C., Otto, K., Steinmayr, R., Renneberg, B., Paul, J. L., Thorup, A. A. E., Schwenck, C., Zietlow, A-L., Wirthwein, L., & Christiansen, H. (2024). Lessons on targeting family mental health and improving outcomes for children of parents with a mental illness. *Nature Mental Health*, 2(8), 893–900. <https://doi.org/10.1038/s44220-024-00285-3>

Tutkimuksessa tarkastellaan neljää eurooppalaista hanketta (Saksa: *COMPARE* ja *ProChild*, Tanska: *VIA Family* sekä Itävalta: *Village*), jotka kohdistavat toimintansa

perheiden mielenterveyteen. Tutkimuksen aineistona käytettiin projektitiimin jäsenten, osallistuvien potilaiden/vanhempien ja muiden sidosryhmien välisiä keskusteluja.

Tarkastelun perusteella laadittiin suosituksia mielenterveyden häiriöistä kärsivien vanhempien lasten parissa toimivien, niin sanottujen COPMI-hankkeiden (*Children of parents with a mental illness*) kehittämiseen ja toteuttamiseen. Suositukset koskevat viittä kokonaisuutta: **1. tutkimukseen osallistuminen, 2. palvelujen saavutettavuus ja koordinointi, 3. stigman purkaminen, 4. kestävä kehitys ja 5. odottamattomat tilanteet.** Tutkijoiden mukaan oikein kohdennetut aloitteet ja interventiot voivat tukea perheiden vahvuuksia ja selviytymiskykyä ja siten tehokkaasti katkaista mielenterveyden häiriöiden siirtymisen sukupolvelta toiselle.

Tutkimus 26. Lines, L. E., Kakyō, T. A., Anderson, J., Sivertsen, N., & Hunter, S. (2025). Parents' Experiences of Accessing Support for Adversities that Impact Their Parenting: A Systematic Review of Qualitative Evidence. *Health & Social Care in the Community*, 5537011, 15. <https://doi.org/10.1155/hsc/5537011>

Systemaattisella kirjallisuuskatsauksella (16 laadullisesta tutkimuksesta) selvitettiin vanhempien kokemuksia vuorovaikutuksesta terveydenhuollon, hyvinvoinnin ja koulutuksen ammattilaisten kanssa heidän saadessaan tukea vanhemmuuteen sekä lasten terveyteen, kehitykseen tai hyvinvointiin vaikuttaviin vastoinkäymisiin varhaislapsuudessa (0–5 vuotta). Erityisesti tarkasteltiin vanhempien myönteisiksi tai kielteisiksi kokemia vuorovaikutuksen elementtejä.

Katsauksen perusteella **vanhemmat kokivat usein, etteivät ammattilaiset olleet halukkaita kuuntelemaan, toimivat epäkunnioittavasti ja rajoittivat vanhempien osallistumista.** Vanhemmat kokivat, ettei heidän elämänsä monimutkaisuutta tunnustettu ja heitä syyllistettiin laajemmista sosioekonomisista olosuhteista tai

ylisukupolvisesta syrjäytymisestä. **Positiiviset kokemukset liittyivät ammattilaisiin, joiden sitoutuminen koettiin aidoksi ja jotka tarjosivat emotionaalista sekä käytännöllistä tukea.** Tutkijat tuovat esiin muutostarpeen kaikilla palvelujärjestelmän tasoilla yksittäisistä ammattilaisista palvelujen rakenteisiin.

Tutkimus 27. Kankaanpää, S-L., Lehti, V., Solin, P., & Salama, E. (2024). Fostering trust and understanding in social and healthcare services with migrant-origin parents: qualitative focus-group interviews of foreign-born mothers living in Finland. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 33, 1827–1836. <https://doi.org/10.1007/s00787-023-02288-4>

Tutkimuksessa tarkasteltiin maahanmuuttajataustaisten vanhempien luottamuksen rakentumista sosiaali- ja terveyspalveluissa Suomessa. Tutkimus toteutettiin osana Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen koordinoimaa hanketta *Pakolaisten mielenterveytyön valtakunnallisen tukirakenteen perustaminen ja osaamisen levittäminen (PALOMA2)* 2019–2021. Tutkimusaineisto koostui viidestä ryhmähaastattelusta, joihin osallistui yhteensä 32 maahanmuuttajataustaista äitiä.

Tutkimuksessa tunnistettiin kuusi pääteemaa, jotka huomioimalla sosiaali- ja terveyspalveluiden ammattilaiset voivat vahvistaa luottamusta ja yhteistä ymmärrystä maahanmuuttajataustaisten vanhempien kanssa: **1) arkaluontoisten kysymysten perustelemisen ja tiedon tarpeen selittäminen, 2) jokaisen perheen kohtaaminen yksilöllisesti, 3) sanaton viestintä, 4) tilan antaminen rasismista ja syrjinnästä puhumiseksi, 5) kulttuurisensitiivisyys sekä 6) keskustelu maahanmuuton jälkeisen elämän positiivisista puolista ja lasten vahvuuksista.**

